

تذکرہٴ نسیبک الپیر، مکتبہ

(اوتوز طقوزنجیسی)

تَرْتِيبُ جَدِيدِ عَلَاوَلِي سَأَلِ الْخِلَافِ

نسخ خطیہ

صرتی
مکتب ادب مدیری

علی نظایما

(چو جقرك هم نسخ و هم رقعه خطلرنی برلكده اوقومه یه
آلشمه لری ایچون بر صحیفه سی نسخ و دیگر صحیفه سی رقعه اوله رق طبع
ایتدرلمش بر نسخه سی اولدینی کی یالکز رقعه خطیله دخی طبع
ایتدرلمش دیگر بر نسخه سی دها واردرو.)

معارف نظارت جدید نسیبک رخصتید طبع اولنمشور

در سعادت

قصبار (مطبعه سی) — باب عالی جاده سنره نومرو ۲۵

صاحب و ناسری: کتایبچی قصبار

۱۳۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ - ابتدا

معلوم اولسون که انسان ایله سائر حیوانلرک فرق اولنمه سی بیلمه .
دیکنی او کر نمک ، ابی خوی ایله چر کین و کوتو خوبی بیلماک ، کوزل
خوی او کر نوب کوتو خو یاردن و از کچمک ایله در .

زیر اسائر حیوانلر دخی انسان کبی بیرو ایچر ، یاتار و قالقار اولد قذر .
ندن یار اولد شده ایکسی ده بر در . بناء علیه انسانک سائر حیوانلردن
تفریق اولنمه سی عقلی اولوب فکر ایتمه سی و نطقی اولوب لا قردی
سویله مه سی ایله در . بو نطق ایسه علم دینان شی یعنی انسان بیلمه دیکی
شیلری بیلنلردن او کر نوب بیلماک و کتابدن او قویوب بلله مک ایله
اولور ؛ انسانیتک کمالی ده آنجق کوزل خو یلوق ایله میدانه کلور . بو
سببدن چو جقار سیاهی و بیاضی فرق ایتمه یه باشاد قبری و قتلرده ایی
و کوتو شیلری دخی آکلامه یه چالشوب آنلردن قاچنمه لری لازم

کلور . تازه و یاش آغا جاک ، هر نه قدر اگری بيله اولسه ، طوغر و اتمه .
سی قولای اولد یغی کبی چو جلق دخی یاش آغا ج کبی اولد یغدن دها
کو چکاکده تریه قبول اتمه سی قولای اولور ؛ فقط بیود کدن و علی
الخصوص چر کین و او یغونسر خو یله آشد قدن صگره آرتق آتی
اوله کوتو خو یلردن و از چیر مک پک کوچ اولور .

والحاصل کنجک زمانی غایت قیمتلی بروقت اولد یغندن آز یجق
عقلی ایرمه یه باشلایان چو جقار بوز مانده یالگیز او یون او ینامق
و سائر فائده سز شیرله مشغول اولمقدن قاچینوب بیودیکی وقت
کندی کو چکاکار ندن برو بر لکده بولند قلی امثال و اقر انلری
یاننده معتبر اولق و کندوسنی طانییان و طانیمایان بر طاقم ذوات
طرفندن دخی کندوسی ایچون ایشو آدمک اوغلی نه کوزل چیقدی ،
ماشالله مکتبه هر کون دوام اید یوز ، علم و هنر ده فوق العاده ایلرو .
لیور ، هله حسن اخلاقه هیچ امثالی یوق ا دینلدی کنی ایشتمک ایچون
هر کس طرفندن بکنیلن شیرلی آکلا یه رقی خوینی آنلره اویدر مه .
یه سعی ایتلیدر . بونک عکسی تقدیرده یعنی هر کس طرفندن ، الله
اسیر که سون ، کندوسی ایچون لیا زق ، شو چو جفاک باباسی و جمله

عالمه سی فوق العاده حسن اخلاق صاحبی ایکن چو جنی فلان خیر سز
 چیتدی؛ مکتبه کیتک آرزو سنده هیچ بولنمور؛ باباسی کنندی
 حقنده چالشوب آدم اولمسی و فنا خو یلری ترک ایدوب حسن
 اخلاق صاحبی بولنمسی ایچون ارقدر غیرت و همت ایتمش و هیچ
 بر شیئی کند و سندن اسیر که، ه مش ایکن او اصلا ایلیک یولنه کیتمه.
 یوب خیر سز، بدخوی و ادلسز اولدی؛ دینلد یکنی ایشته مکن
 کندینی حفظ ایدوب ای خویلو اولمیه غیرت ایتلیدر.

جناب الله ولی نعمتمز سو کیلی پادشاهمز شوکتلو افندمز حضر تله-
 ینه توکنمز عمر لر احسان بیورسون آمین. هر صنف تبعه سی
 قوللرینک اطفالی حقنده عاطفت و مرحمت سنیة، لوکانه لری شایان
 بیور یله رق اراده شاهانه لریله بالجمله اطفالک او قویوب یازمه لری
 وایلر وده معلوماتلی و تربیه لی آدم لرا دلره لری ایچون پک چوق مکتبلر
 کشادا و انمش و بوسایه ده پک چوق اطفال نعم معرفت و تربیتدن
 مستفید اولمقد بولنمشدر. ایشته بوسبیدن طولانی پادشاهمز
 افندمز کمال اطاعت و صداقت و محبت اوزره بولنوب کیجه

و کوندوز پادشاهم چوق یاشام دعاسنی تکرار ایتمکده قصور
ایتمه ملی یز.

۲ — اخوت

هر کس ایچون رعایت اولنمه سی الزم اولان اخلاق ممدوحه دن
بری اخوتدرکه حسبی و دنیوی و اخروی قرداشلق دیمکدر.
بناء علیه بولکه نك معناسندن اکلاشلدنی اوزره هر فرد قرداشنه
وقرداش کبی - و دیکی آرقداشنه جدی و غرض و عوضدن عاری
اوله رق خلوص و محبت کوسترملی و بوضورتله بینلرنده اخوت
پیدا ایدنلر ایشلرینی برلکده مذاکره ایدوب برمشکلری ظهور
ایتدیکی وقت چاره سنی برلکده آراملی وبری برلرینی برقاچ
کون کورمز لر ایشه همان یکدیگر لرینی آریوب بولملی و ایجابی
تقدیرده بری برلرینه امداد و معاونتده بولنملیدر. اخوت پیدا
ایدن کیمسه لر دن بری حقنده ایدیلن ایلیکی دیکری اصلاقسقا -
نمایوب کند و سنه ایدلمش عدایده رک فوق العاده ممنون و مسرور

اولمی و برینک باشنه بر کدر کلد یکی و یا خود آنک حقنده باعث تأسف
 بر حال وقوع بولد یعنی زمان دیکری تمامیله او کدر و او حالک کندو-
 سنه اولمش کبی جدی اوله رق تأسف ایتلمیدر. چو جقلم اخوت پیدا
 ایتدیکنگز کیمسه لر حقنده بو صورتله حرکت ایتمکله برابر آرقدا-
 شلر گزه دخی امداد و معاونتده بولنمهی و سرور و یأس و کدر-
 لرینه اشتراک ایتمی کندولر گزه عادت ایدینور ایسه گز ناس
 عندنده مقبول و معتبر و ایکی جهانده معزز اولور سگز.

٣ - ادب

کرك بيوك و كرك كو چكارك جمله سنه پك لازم صفت ادبدر.
 بی ادب اولان کیمسه ایسترایسه صوکه درجه یه قدر عالم و فاضل
 اولسون هیچ برفردیاننده مقبول و معتبر اولماز. انسان وجودی
 قوت بولمق ایچون ییوب ایچمه یه محتاج اولد یعنی کبی عقلی دخی ادبه
 محتاجدر؛ زیر ادبه مقارن اولمایان عقل هیچ بروقت ایش کوره مز
 ایشته، چو جقلمدها کنچ یا شلر نده ایکن ادب صاحبی اولمه یه غیرت
 ایتلمیدر لر. مثلاً بر بیوک ذات یانته کیرد کار ندها کا تعظیماً اوکلرینی

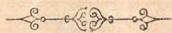
ایلیکھ یوب کند و سنہ امر او انما یزجہ او طور ما ملی، وبری لاقردی
 سویلر ایکن اصلا لاقردی یه قارشما یوب کند و سنہ سؤال او اننجه
 جواب ویر ملی، فنا سوزلر سویله مہ ملی، آیاغنی اوز اتمام ملی واغزینی
 و برونتی قارشدیر ما میدر. بویله ادب و تربیہ صاحبی اولان چو-
 جقلمی هر کس مدح و ثنا ایدجکی کبی بی ادب کیمسه ننگ ادیب
 اوغلی دخی پدرینک عیوب و تقایضنی اورتر؛ بالعکس ادیب
 وفاضل کیمسه ننگ جاهل و ادبسنز اوغلی دخی پدرینک ادب و فضائی
 محو ایدر. بناء علیه چو جقلم دائما ادیب و فاضل کیمسه لر ایله الفت
 و انسیت ایدوب ادبسنز و جاهل کیمسه لر دن اوزاق بولنمه یه سعی
 ایله ملیسگیز.

۴ - استقامت

شاعر المستقیم اول حضرت الله او تاندر ما زسنی ادیو نه کوزل
 سویله مش! مستقیم اولان یعنی استقامت صاحبی بولنان کیمسه
 هر کس طرفندن سویلور، آرانیلور و هر یرده مظهر حسن قبول
 اولور. استقامت هر خصوصده بیتن تو کمنز بر سر مایه اولدیغندن

صاحبی مسئولیت و محجوبیتی موجب اوله ییله جاک هییچ بر حالده
 بولنمایوب دائماً آنی آچیق اولدیغی حالده کزر، سوزینی آچیقندن
 آچیغه سویلر و جمله عالم یاننده معزز و معتبر طوتیلور. بالعکس
 استقامتک یعنی طوغریلغک صدی اولان اکر یلک ایله شهرت بولمش
 کیمسه ایسه هییچ بر فرد طرفندن سولمز، آرانلماز و اصلاح حسن ظن
 ایله قبول اولنمایوب هر یرده خور و حقییر اولور. اوسیدن طولانی
 هر کس دها چوجقاغنده هر ایشنی طوغریلقله کورمه یه و سوز لرینی
 طوغری اوله رق سویله مه یه آشوب اصلا اکر یلکده بولنماییدر؛
 چونکه بر انسان کو چکاکنده نه صورتله حرکت ایدر ایسه بیور
 کیدر اوله قالور.

۵ — قناعت

قناعت، صاحبنه امن و راحت و اعتبار و سلامت و یرمجی اوصاف
 ممدوحه دن کوزل بر صفتدر. فخر عالم صلی الله علیه و سلم افندمن
 حضرتلری قناعت حقیقده رزق مقدوره قناعت توکنمز و فنا
 بولماز بر خزینه در بیور مشاردر. بناء علیه جناب واجب الوجودک

بزره احسان بیورمش اولدنی نعمتله راضی و متشکر اوله رق
 یدیوب ایچه جک و کیوب قوشانه جق و بونله مماثل دیکر شیرده
 دها زیاده سنه باقامق لازمدر. بعضاً ترقی ایتک و ثروت صاحبی
 اولق آرزو سنه دوشنرک مأمول ایتدکاری درجه ده رفعا اتمه دکلرینه
 و ثروت صاحبی اوله مدقلرینه تأسف ایله مه لری بهوده و کندولری
 ایچون موجب مضرت اولوب بویله برطاقم املار ایله دنیایی
 باشلرینه طار ایتکدن ایسه کندولرندن دون اولانله باقه رق حال
 حاضرلرینه قناعت و جناب حقه حمد و شکر ایتک باعث سلامت
 اولور. عقلی چوجقلر عالی همت اولمه یه سعی ایله یوب خیرلی
 ایشارده هم کندولرینه وهم خلقه فائده بخش اولق ایچون چالشوب
 چبالاملی و تحصیل علم و هنر اتمه یه فوق العاده اعتنا ایله ملیدرلر.

۶ — الف

چوجقلر بری بریله الفت و انسیت ایدر ایکن یعنی کور و شوب
 قونوشدقلری وقت دایما کولر یوزلو و طاتلی سوزلو اولمه یه و بد
 چهره و نوبران اولما مه یه و قلب قیریجی و خاطره طوقویجی فنا

سوز لر له مخاطبئی دلگیر ایتمه مه به سعی و غیرت ایله ملیدر لر. زیرا
 کولر یوزلو و طائی سوز لو اولانلر هر کس نژدنده ممدوح اولوب
 الفت ایده جک بر چوق کیمسه لر بوله لر و فقط هر کسک اولور
 اولماز عینئی صایان و الفت ایتدکلری احبابئی ایکیده برده تعیب
 و تحقیر و تحجیل ایدنلر کیت کیده یا لکنز لعدن بشقه رفیق بوله مز لر
 آداب الفته یا قشان ، هر کیم اولور ایسه اولسون ، سویلدیکی
 لاقردی بی دانه دانه سویله یوب آنگلاشلما یه جق در جه ده بری
 برینک آردی صره و قارشو سننده بولنائی اوصاندر بر حالده اولمق
 اوزره پکده آغرسویله مه مکدر. بناء علیه سویله ن لاقردی بی
 سویله ن ایشتملی و ایشیتن آنگلا ملیدر .

۷ — انانیت

عاقل اولان کیمسه دائماً تواضع اوزره بولنوب اصلا دعوائی
 انانیتده بولماز. بر کیمسه نك حقیقی اولان علم و ز نکی نل کیله هیچ
 بر زمان تفاخر ایتمه یوب دائماً تواضع اوزره بولنمه سی یعنی کندی بی
 هر کسدن آشاغی طو تمه سی پک ای خو یلو اولد یغنه دلالت ایدوب

بو کوزل خوی سایه سنده فوق العاده ایلرله بهرک بیوک آدم اولدنی
 چوق دفعه لر کورلمش اولدنی کبی دعوا ای انانیتده یعنی بئک
 دعوا سنده، که متمادیا کندی بکنوب دیگرلرینی کندندن
 آشاغی طوتمق و هیج برشی ییلمه دیکی حالدده کندی هر کسدن
 ده ائی بیلیور کبی کو - تر مکدر . بولنا نرکده کبر و غر ورلری
 سببیه خورو حقیر اوله رق اصلا ترقی ایدمه دکلی مشاهده
 اولمقده در یوقار و ده کی افاده لر ندن آکلاشیله جنی وجهله هر بر
 چوق هیج بر سبیدن طولانی کندی آرقداش لر ندن یوقاری
 طوته رق آنلرایله کور شمه یه تنزل ایتمه مک و دایما آنلره بدمعامله ده
 بولمق کبی انسان اولانه یاقشایان فنا خویله آشما یوب هر کسه
 کولریوز کو ستر ملی و طاتلی سوز له مقابله ایتلیدر که جمله عالم عندنه
 محترم طو تلسون .

۸ — ایکی یوز لولک

بری برلریله کوزل کوزل کورشمکده یا خود بری برلریله

طارغین بولنمقده اولان ایکی کیمسه نك آراسنه کیره رك اولا
 برینه کیدوب یالاندن فلان فلان کون سنك ایچون شویله دیدی
 و صگره او برینه کیدوب فلان فلان وقت سنك جقمده بویله
 سویلدی دیره رك ایکی محبت بیننده کی محبتی بوزمه یه یاخود ایکی
 طارغین آراسنده کی طارغینغنی آردرمه یه چابالار بر طاقم چو جقلم
 وحتی کوچکسکارنده بومذموم اخلاقدن واز کچمین بر چوق
 بیوکار بیله واردرکه بومذموم خویك صاحبنه ایکی یوزاوو ایکی
 یوزلو بر کیمسه طرفندن اجرا اولنان ایشه ده ایکی یوزلولاک دینور
 ایکی یوزلولاک ایتمکله بر چوجنگ نهنه کچر؟ هیچ یالاکز ایکی
 وفادار آرقداشی بری برندن صغومش وبری بریله بارشوق اوزره
 بولنان ایکی طارغینك طارغینغنی آرتیرمش اولور. امان چو جقلم
 ایکی یوزلولاک ایتمکدن زیاده سیله کندوگزی صاقینگز، زیرابو
 صفت ایله موصوف اولان آدم هر کس عندنده مذموم و منفور
 اولور و جمله عالم آنی کوردکده یانندن اوزاق اولمق ایستر.

۹ — بدزبانلق

بر چو جغٹ بدزبانلق یعنی اوتہ کنہ برو کنہ و کندو اوشال
 واقرائی اولان چو جقرہ کوتوسوزلر سویلہ مہسی وسوکوب
 صایمہسی غایت کوناہ و چرکین برشی اولدینی کبی مکتبہ کلاوت کیدر
 ایکن زقاقده راست کلدیکی چو جقرله ایتشمہسی ویولده چنلره
 صارقینتلیق ایدوب طاش ویاسوز آتمہسی ودردرلی کندولرینه
 دائماً کافی اولان بیچاره طوپالار ، کوتوروملر ، اعمالر و معلول
 اولان کیمسه لر ایله اکلنمہسی دخی غایت عیب ونالائق اولوت
 اصلا خوش کوریلہ جاک شیلردن دکلدیر ، چو جقر فنا سوز
 سویلہ مکدن لسانی بغایت صاقنمغله برابر یوقار وده بیان اولندینی
 و جهله برطاقم لائقسز حاللرده بولنمقدن حذر ایدہ رک کمال ادب
 و تربیہ ایله مکتبہ ویا خود ایجاب ایدن محله کیدوب کلیدر .

۱۰ — تحقیر

بعض چو جقر یا لگنز کندولرینی بکنوب نہ بیوک ونه کو چکنه
 باقما یه رق دائماً آنلری تحقیر ایدر لر ذوقه آورلر ، استهزا یلر لر که بو ،

نه ادب و تربیه و نه انسانیت و نه ده مسروت نقطه نظر نبجه اصلا
 بر شخص حقنده تجویز اولنه جق حالردن اولمایوب هر زمان
 کندندن بیوک و کوچکنه و حتی کندندن آشاغی اواسه و فقیر
 و عاجز بیله بولنسه جمله سنه رعایت و حسن معامله ده قصور ایتمه ملی
 و آنلری تحقیر و بدمعامله ده و ذوقه آلمق و اسمهزا ایله مک کبی شیلر
 ایله دلکیر ایتمکن قاچینمیلیدر بیوکاره حرمت و کوچکار ایله فقیر
 لره مسرحت ایدن چوجقلرک هم کندوسنی طانییانلر و هم ده ادب
 و تربیه سنک سویلندیکنی ایشیتنلر طرفلرندن کوزل اسمارله یاد
 اولنمده اولدقلری کورلمش و برچوق بابالرک کندی چوجقلرینه
 کوزل نامقز انمش اولان او تربیه لی چوجقلر ایله کورشمه لری
 ایچون چوق نصیحتلر و یرمکده بولندقلری ایشیتنمشدن .

۱۱ - جهل

جهل علمک ضدیدر که انسان اولان کیمسه یه لازم اولان
 شیلری بیلمه مکدر . جهالت غایت چیرکین برشی اولوب صاحبنی
 هر کس یاننده اعتبار سز قیلار و او تاندرر . آنلرک آرقه سی صیره

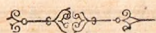
قوشمقدہ اولدقلرینی کوردیکمز برطاقم زوالیلرک و برچوق
 بالدیری چبلاق طلومبه جیلرک بولندقلری حال جهالت اثری
 دکلیدر؟ ایشته بو حالره دوچار اولماق ایچون، اولجه ده معلوم
 اولدیغی وجهله، برآن اول او قویوب یازمه یه وهنر و معرفت
 تحصیل ایله مه یه چابالاملی یز زیر اعلم وهنر دائما صاحبینی معزز
 و معتبر قیلار جهالت ایسه صاحبینی خجالت ایچنده براقیر.

۱۲ - حسد - حاسد

دنیاده حسد دن فنا بر بلا اولما دیغی ایچون حاسدلرک حالی پک
 فنادر. حسد، که برینک رتبه سنی، اثنابنی یا خود سائر بر شیشنی چکه
 مه مک و آنک الندن کیتدیکنی ایسته مک دیمکدر، جانہ صارلمش
 برییلان اولوب جان چیتما دقجه آدن آیرلماز بلکه حماقتک چاره.
 سی اولور اما حسد بلا سنک هیچ چاره سی یوقدر. حسود یعنی
 حاسدک صفتیله موصوف اولانک کورمه سیله اگلامه سی
 دخی بر اولماز؛ زیرا کوزل کوردیکی شیئی کوزل اگلامه یه

و خوش بر سوز ایشند کده منیتنی انکار ایتمز، فقط معنا سنه طو-
غری واره ماز. حسود هر نه سویله یه جک اولور سه اصلا غر-
ضدن حالی دکدر. حسد خسته لکدن متولد بر عفو نندر. حسد نه
اشنع بر شیدر که اهل علمک علمی آئی او حالندن منع ایدد من حاسد
لر عدوی جان اولد قلدنندن آنلرک شرنندن الله تعالی حضر تدرینه
صیغینوب ذکی چو جقارک هیچ بر زمان آنلر ایله الفت ایتمه مه لر ی
اولی اولور. بناءً علیه چو جقارم، هیچ بر کیمسه یه مالک اولد یعنی رتبه
نشان، اثواب و سائر ه دن طولای حسد ایتمه یوب هر آرزو ایله-
دیکگن شیلری سزه احسان بیورمه سی ایچون جناب و اهب
العطایادن نیاز و استرحام ایتمه لیدر.

۱۳ — حسن قرین

چو جقاردها کنج ایا شرنده ایکن کرک حال و طور و کرک طبیعتجه
ای اولان آرقد اشلر ایله کور و شوب کندی خویلرینی ده آنلره
تطبیق ایتمه یه چبالا ملیدر لر؛ اگر اخلاقجه و حال و طور جه فنا
آرقد اشلر ایله کور و شور ایسه کندولرینک دخی ایلر و ده آنلردن

آشناغى قالمایه جنی و بلكه آنلردن دها بدخوی اوله جنی طبعیدر.
 زیر ابو عالمده ای آرقداشه نائل اوله رق آنره تطبیق حال و اخلاق
 ایدنلرک فوق العاده ترقی ایله هر کس عندنده مقبول و معتبر
 اولدقلری کورلدیکی کبی فنا آرقداشلرله دوشوب قالقانلرک دخی
 صوگ درجه مضایقه یه کرفتار اوله رق جمله عالم تزدنده مذموم
 و منفور بولندقلری مشاهده اولنمشدر. ایشته چو جقلم سزده فنا
 آرقداشلر ایله کوروشوب هر کسک سوع توجهنی فازانمقدن ایسه
 ای آرقداشلرله کوروشه رک دائما حسن توجه فازانوب هر کس
 عندنده مقبول و معتبر اولمه یه سعی ایله ملیسکز.

۱۴ — حیلازلق

بعض چو جقلم مکتبه کیتمک، او قویوب یازمق، درس لرینه لازم
 کلدیکی مرتبه چالش مق ایسته مه یوب بر طاقم اکلنجه لی محلره
 کیده رک و اوته کی بروکی ایله بر طاقم مناسب سز حاللرده بولنه رق
 قیمتی وقتلرینی ضایع ایدرلر. بوگا حیلازلق دینورکه ایلروده کیندو.
 لرینک جاهل قالماسنه و ناس عنندنده عزیز و معتبر طو تلامه سنه

سبب اولور. حیلاز چو جقلمر بیودکاری زمان کنجملکار نده عزیز
 زمانلرینی بهوده ره کچیر دکلرینه و براز چالش و بده علم و هنر
 تحصیل ائمه دکلرینه بیك دفعه پشیمان اوله جقلمر دراما ایش ایشدن
 کچمش بولنه جقدر. ایشته چو جقلمر م وقت صباوت یعنی چو جقلمق
 زمانی تمام تحصیل هنر و معرفت ایتک وقتی اولد یغندن دهاپک کنج
 ایکن بو مقدس زمانگزیری بر طاقم فائده سنر و خیر سنر شیلر و تنبللکار
 ایله کچیر میوب هر کون مکتبه کیده رک او قویوب یاز مه یه و علم
 و هنر او کر نه یه و اخلاق حسنه تحصیل ائمه یه صوگ درجه غیرت
 ایتلیدر.

۱۵ — حیلہ کارلق

او قویوب یاز مقذن قور تلمق و والده لرینه درلودر لو ادا و جفا
 ایتک اوزره مکتبه کیتمه یوب اوده قالمق ایچون یالاندن بو کون
 خسته یم، باشم آغر یوردیه رک و پک زور کور لر ایسه صوگ درجه
 باغیروب چاغر مقله آغلا یه رق بابا و آنالرینی آلتان بر طاقم حیلہ کار
 چو جقلمر ک بولند یعنی ایشیتلمکده اولد یعنی کبی بر طاقم ده اوده اصلا

در سترینه چالش‌مایوب اویون اوینامقله وقت چکوره‌رک مکتبه
 کلدکارنده بوکون اوده‌مسافر واردی یاخودپدرم ویاوالدهم ایله
 فلان یره کیتدکده آنک ایچون درسمی از برله یه مه دم، یازومی
 یازه مادم دیوخواجه لرینه یالان سویله بن برچوق حیلاز چو جقلم
 دخی کورلمسکده در ایشته بو حاللری ایشله مه یه حیله کارلق دینورکه
 غایت چرکین وهر کسک منفوری برخویدر، حیله کارچو جقلمک
 برکره حیله سی آنا و باباسی وخواجه سی واقران و امثالی بیننده میدانه
 چیقہ جق اولور ایسه ضرری ینه کند و سنه عاند اوله رق هر کس
 یاننده رذیل و محجوب اولور لر . بویله چو جقلم حقیقه خسته بیله
 اولسه لر آرتق نه آنا و نه باباسی سوز لرینه اینانمایوب دوکه دوکه
 مکتبه کوندره جکاری کبی خواجه لر ی دخی در سترنی بیلمه دیکندن
 طولای آنلری حبس ایدر . هیچ برچو جق اصلا حیله کارلق ایتمه
 یوب جمله سی دائماً طوغریلقده بوانمیلیدر .

۱۶ — خطا

چو جقلم مشهور بر مثل اوله رق قول خطاسز اولماز دیر لر . پک

طوغری یدر، خطا ایشله مه مک آنجق جناب واجب الوجوده
 مخصوص صدر. فقط بر خطا ایشله من کیمسه ایشلدیکی خطایی اونوتوب
 ایکنجی دفعه اوله رقیینه عین خطاده بولنور ایسه تعیب ایدیلوب
 اوچنجی دفعه نه آنی ایشله یه جاک اولورسه آرتق آنک احمقلمنه
 حکم اولنور. اکثریا بویله خطالک عجله دن میدانه کلدیکی چوق
 دفعه لر تجر به اولنمشدر. اکر عجله ترک اولنه جق اولورسه همان
 خطاده بولنمازدرجه یه وار یله بیلور. موضوع بحثمز اولان خطالردن
 ایشله من ایچون الک زیاده فورقوله جق و کرک دنیا و کرک
 آخرتجه داعی مجازات اوله جق اولان معاذالله اعتقادده کی خطادرکه
 کندوسندن بویله بر خطا صادر اولان کیمسه آنی در حال تصحیح
 ایتلی ودها طوغری سنی بویله خطالرده بولنما مه یه توبه ایله ملیدر.
 بناء علیه چوجقلم ناموس و شرف و حیثیتکزی وقایه ایتک
 و کندو گزه احمق دیدرتمه مک ایچون دها کوچکلیک گزده عجله یی
 ترک ایله ممکن مرتبه خطاده بولنما مه یه و بونگله برابر سودیکلیک
 یاخود سومه دیکلیک گزه هر کیم اولورسه اولسون؛ بر کیمسه نک
 خطاسنی کوردیکلیک و یا ایشتمدیکلیک زمان آنی الکز دن کلدیکی

قدر - تر اتمہ یہ سعی وغیرت ایلملیسگزدر۔ زیرا بر کیمسہ نک
 کوریلن ویا ایشیتیلین خطابی ستر اولنہ جق اولورسہ بیوک بر
 انسانلق وافشا ایدیلہ جک اولورسہ فوق العادہ اچلقق ایدلمش
 اولور۔

۱۷ - خیر و شر

بودنیادہ انسانلک ایشلہ دکاری ایشلر و بولندقلری حرکتلر
 یا خیر و یا خود شر اولور۔ خیر ایملک دیمکدرکہ بونی ایشلہ یں
 دنیا و آخرتدہ آرزو ایتدیکی درجہ لرہ وارہ بیلور۔ شر دخی
 خیرک ضدیدرکہ بونی ایشلہ یں ایسہ، اگر آنی برطاقم خیر
 و حسنات ایله اصلاح اتمہ یہ جک اولورسہ، اصلا بلاردن
 کندینی قورتارہ ماز۔ چوجقلرہا کوچکلکارندہ خیرک کندولری
 ایچون فرق العادہ فائده سی اولدیغنی و شرک صوک درجہ یہ قدر
 مضر بولندیغنی بیلوب اللرنندن کادیکی قدر خیر و حسنات ایشلہ مہ یہ
 و شر ایشلہ مکدن کندولرینی زیادہ سیلہ صاقتمہ یہ غیرت ایتلیدرلر؛
 زیرا صفا و سلامت خیردہ و بلا مصیبت شرده بولنور۔ خیر

ایشله این هر کس طرفندن مدح و ثنا اولنوب هر وقت خیر دعا
 قازانور؛ شر ایشله این ایسه جمله عالم طرفندن دائماً ذم و تقبیح
 اولنوب دائماً بددعا آلور. بناءً علیه چو جقلم شر و ملعنت طرفنه
 کیتمه یوب مقتدر اولد یغمز درجه ده اخلاقزی اصلاح ایله خیر و
 صواب ایشله یه رک هم خالق و هم خلقی نزدیکه معتبر اولمه یه چالشم.

۱۸ — دین

دینمز دین مبین اسلام اولوب پیغمبر من آخر زمان پیغمبری احمد
 محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم و کتبا بنز قرآن عظیم الشاندر.
 حق تعالی حضر تبری قرآن عظیم الشان پیغمبر من صلی الله تعالی علیه
 وسلم افند منزه جبریل امین واسطه سیله آیت کوندر مشلدر.
 قرآن کریمک احکام شریفه عمل ایتمک و ایکی جهان سروری رسول
 مجتبی شفیع روز جزا پیغمبر من احمد محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم
 افند من حضر تبری نیک شر یعتنه تابع اولمق هر مؤمنک و وظیفه مقدسه
 سیدر. عقلی ایرمه یه باشلا یان چو جقلمر بمنز تعالی حضر تبری نیک امر
 بیورمش اولد یعنی وقت نمازی قیلمقده و اوزریمزه فرض اولان

رمضان اور وجنی طوتمقدہ اصلا قصور ایتہ ملی و بزله بونجه
 نعمتلی احسان بیوردیغندن طولانی الله تعالیٰ حضرت تدرینه حمد
 و شکر ایتکدن، عبادت و طاعاتده بولنمقدن هیچ بروقت کیرو
 طور ما ملیدر .

۱۹ — راستکو

راستکولق یعنی طوغری سوزلو اولمقلق غایت کوزل بر
 طبیعت اولدیغندن بوصفت ایله موصوف کیمسه لک مستقیم
 الافکار ذوات نرذنده قدرلری عالیدر . بر طاقم کنندینی بیلمز
 آدم لر هر نقدر آنلره نظر حقارتله باقار لر ایسه ده آنلر طوغری
 سوزی بر میزان عقله اوره جق اولور ایسه آنی قبولده هیچ بروقت
 آلدانمایه جقلرینی آکلایه بیلور لر . طوغری سوزک نراکت و حسن
 افاده ایله سویلند بکی تقدیرده تأثیری زیاده اوله جعی کبی سرت
 و قلب قیریجی بر صورتده سویلنور ایسه اصلا تأثیری اولماز
 چو جقلر دخی کندولرینه هر کسک اعتمادلری اوله سی ایچون

دائماً طوغری سویله ملی و سوزلرینی نزاکت و حسن افاده ایله
بیان ایتمه یه آلهملیدر لر .

۲۰ — رعایت

چو جق لر کند و لر ندن بیوکنه دائماً حرمت و رعایت ایدوب
سوزلرینی دیکله ملیدر لر . اگر بر چو جق کند ندن بیوکارینه حرمت
و رعایت ایتمز و بیوکارینک سوزلرینی دیکله مز ایسه اصلا بر خور-
دار اوله ماز . مثلاً بر چو جغک آناسی یا خود باباسی او غلم شونی شویله
یاب دیدیکی زمان عنادا ایدوب کندی هوا و هوسنه کیتماک ایستر
ایسه او چو جق ایچون بو حال خیر علامتی اولمادیغی کبی هله خواهه نک
حقق آنا و بابادن زیاده اولدیغندن آنک سوزینی دیکله مهین ، اگما
اطاعتده قصور ایدن ، ویردیکی درس لره چاشمایان و درس زمانی
تقریرینی دیکله مهین چو جق هیچ بروقت فیضیاب اوله ماز . اگر
بر چو جک باباسی و یا قرداشی و یا خود اقر باسندن بری او غلنه و یا
قرداشنه و یا خود اقر باسندن برینک چو جغه خواهه اولمش اولورسه

آرتق آنک حتی او چوجق اوز زنده پک زیاده اولدیغندن بو چوجغناک
اگنا رعایتده قصور ایتمه‌سی ، سوز دیگله‌مه‌مه‌سی کو ستردیگی
طوغری یوله کیتمه‌مه‌سی دنیا و آخرتده حسن حال بوله‌مامه‌سنه
دلالت ایدر .

۲۱ — رعایتکارلق

ای نام قزانمق وهر کسک حسن توجه و رعایتنه مظهر اولمق
ایچون رعایتکار اولمه‌یه غیرت ایتلیدر . رعایتکارلق کندندن
بیوکلره ، آنا و بابایه ، خواجه یا خود هنر و معرفت صاحبی اولان
ذاتلره حرمت و کمال تعظیم و تکریم اوزره بولنمقدن عبارتدر .
مثلا کندندن بیوکنک یا خود خواجه سنک در سخنانیه کیردیکنی
کورن چوجق کمال ادبله آیاغه قالقار کندوسنه امر اولنمانجه
اوطور مازایسه اگنا رعایت ایتش اوله جنی کبی کرک خانه‌سنده
و کرک زقاقده ، ولو بیلمدیگی بیله اولسه ، تصادف ایده‌جکی
اختیار کیمسه‌لرده حرمت و رعایتده قصور ایتمزایسه هر کس
عندنده مقبول و معتبر طوتیلهرق فیضیاب اولور . بالعکس بر

چو جق نه آنا و باباسنك، نه خواجه سنك و نه ده كندندن يو كنگ
 سوزلرینی و امرلرینی دیکله میوب آنلره قارشو درلو درلو فنا
 حرکتلرده بولور ایسه رعایتسزلك ایتمش اولورکه بالاخره
 کندیسنك برچوق بلایه گرفتار اولسنه - بب اولور. بناء علیه
 چو جقلم بود نیاده کنجلا اختیارلره، جاهلار عالملره خدمتکارلر
 افندیلره هر زمان مراجعته مجبور اولدیغی جهتله دائماً انسان
 مافوقنك حسن توجهنی قازانمق ایچون آنلره حرمت و رعایتده
 قصور ایتمه ملی و مافوقنك سوء توجهنی و مادوننك انکسار و یأسنی
 موجب اوله جق متکبرانله حرکتله آنلره رعایتسزلكده بولنا ملیدر.

۲۲ — زیانکارلق

بر طاقم چو جقلم واردرکه اوده بابالرینك، قرداشلرینك
 و تعلقاندن برینك ایشنه یرار شیلرینی آلوب ییرتارلر، اوتیه
 برویه آتارلر، قیرارلر؛ مکتبده آرقداشلرینك فلملرینی آلهرق
 ازرلر، کتابلرینی و کاغدلرینی ییرتارلرکه بوکا زیانکارلق دینور
 و بوچرکین حال چو جقلمی انصافسزلقله برابریرامازلغه آشددر.

عقللى چوجقلر بو حاللى ايشله مكدن زياده سيله اجتناب ايدوب
هر كس حقنده ايلك اتمه يه چابالامليدرلر ، زيرا ايلك هيچ
بروقتده ضائع اولماز . ايلك ايدن دائما ايلك كوردىكى كى
كوتوك ايدن دائما كوتوك كورر . كذلك اى آرقداش-لرله
كوروشنلر اى اوله جنى كى كوتو آرقداش-لرله كوروشنلر كده
انلره اويه جنى طبعيدر .

۲۳ - سخاوت

سخاوت يعنى جو مردلك اى خويلر كده هر كسه يار ايان اخلاق
ممدوحه نك الك بالاسى اولدىنى كى بخل يعنى خسيستك ده فنا
خويلر كده هيچ بر كيمسه نك عادت ايدنمه مه سى لازم كلن اخلاق
مذمومه نك ادناسيدر . بيوك و كوچكك ، و او فقير اولسون جناب
حقك كنديسنه احسان اتمش اولدىنى نعمتلردن كندى مروت
واقتمدارينه كوره اسراف ايدلمدىكى حالده ساثر اخوانه اچقه و هديه
و يرمك ، فقراى اطعام اتمك و محب صادقله ضيافت چككم كى
اكرام ايله مه سى انسانيت ، محبت و مودتك شر و طندن اولوب بويله

سخاوتله متصف اولان کیمسه لر هر کس عندنده مقبول و ممدوح
اولور لر و دائماً حسن نادر دعا تحصیل ایدر لر . طمعکارلقده ایلر ویه
وارانلر ایسه اولای بخیل نامنی قازانوب صگره خسب سلاک ردنیلکه
طوغری ترقی ایدر لر که بوده مالیه زیاده سیله محبتدن یا خودا خواننه
محبت و مرحتی ترکدن نشأت ایدر ویا عقل ضعیفلیکی و فکر
نقصانلغندن حاصل اولور . عجبابو مذموم اخلاقده اولانلر اولد کدن
صگره انسانه یرایه جق شی آنجق حیاطده ایدیلن خیر و حسنات
اولدیغنی بیلیمور لر ده آنک ایچ- ونی دنیاده ثروت ایچنده فقر
و ضرورت چکیور لر؟ بخیل کیمسه ناک بودنیاده نه دوست و نه
شرف و یشیتی اولمادیغنی کی دنیا و آخرتده اعلا راحتی و آنجق
پاره بریکدیر مکدن بشقه هیچ بردوشونجه سی اولماز . بناء علیه
چو جقارم کند و گزی ناس عندنده سخنی دیدر تمه یه غیرت ایدوب
بخیل دیدر تمکدن غایتله صاقینگز .

۲۴ — سرقت

چو جقرا سزه شمادی به قدر برچوق کو تو خو یلردن بحث
ایتدلیسه مده سرقتدن یعنی خر سزلقدن هیچ بحث ایتدم. چونکه
ایچکزده، الله اسیر که سون، کرک دین و کرک عقاجه مذموم و کناه
و حرام اولان و عاقبتنده انسانک رذیل و بدنام اولمه سنه سبب اوله جق
بولنان بوفنا طبیعته آلمش چو جقرا بواند یعنی تصور ایددم.
خر سزلق ایشله دیکندن طولای برط اقم آدم لک حبسخانه یه
کیروب؛ وراده قالدقارینی و ایتدکاری خر سزلقه کوره جزالینی
کور دکارینی البته ایشتمش سگزدر، ایشته بوسیدن طولای عقلی
چو جقرا کندی الی ایله قویمادیغی هیچ برشیده، ولو بر کو چاک شی
اولسون، اصلا النی سورمه ملی و اوته کینک برو کینک شیلزینی
کتوروب صاتماملی و کیمسه یه ویرمه ملیدر. عکسی تقدیرده
خر سزلق ایتمش اوله جنی و کو چکلکننده بر انسانک الی خر سزلقه
آشور ایسه بیور کیدر اوله قاله جنی بدیهی بولند یغندن هر بر
چو جق خیاتنده بوفنا طبیعته کند یگی آشدر مامه یه زیاده سیله
غیرت ایتلیدر.

۲۵ - شطارت و بشاشت

شطارت و بشاشت شن و کولر یوزلو اولوق دیمکدر. جناب
حقک قولارینه احسانی اولار چر کینلکک غیری اوله رق عبوس
الوجه اولانره یعنی برطاقم صورتسز و غمکین اوله رق طور مقده
بولنان کیمسه لره قارشو غایت کوزل بر حال طبیعتدر. شطارت
و بشاشت صاحبزلیله هم بزم الفت اولانلرک اصلاغم و کدرلری
خاطرلرینه کلیوب آنلر ایله مصاحبتلری اثناده فرح و سرور
اوزره بولنورلر، بناء علیه شطارت و بشاشت صاحبزلی هم کندو
نفسلرینی دوچار اضطراب ایتمه یه چکی کبی الفت وانسیت ایتمکده
بولندقلری کیمسه لرک دخی اصلاجاتنی صیقماز، عبوس الوجه یعنی
اکشی صورتلی اولان و دائمی مغوم و مکدر بر حالده بولنان کیمسه لر
ایله الفت وانسیت ایتمک هر وقت انسانده برغم و کدر حاصل ایدر.
شطارت و بشاشت هر کس عنندنه ممدوح و مقبول و عبوست
ایسه جمله عالم نزدنده مر دود و مذموم اولد یغندن چو جقلر دخی
کورشدکلری آرقداشلرینک یاننده شن و کولر یوزلو بولنمه یه
و هیچ بروقت اکشی صورتلی طور مامه یه غیرت ایتملیدرلر.

۲۶ - صحت

صحت کہ وجود ایتہ نك اسبابی کوز تمک دیمکدر، هر کس ایچون
الزمدر. انسان ایچون درک مطالب و تحصیل علوم و معارف ایتک
و دنیا لذتینی طویع خصوصند و وجود صاعغنی کبی شایان تشکر
بر نعمت یوقدر. صحت کوزه کور و نمز بر جوهر کر انہا اولوب
آنک قدرینی غائب ایدنلریلور. صحتنی ضایع ایدن کیمسه الله تعالی
حضر تدرینه لایقیله قوللق ایدہ مز، کندوسی ایچون غایت الزم
برایشنی کیدوب کورہ مز، صحتنی غائب ایدہ نك علاجدن یوز
چویرمه سی ده عقلایجه بر حرکت اولمایوب خسته لکنہ کورہ لازم
کن علاجلری استعمالده قصور ایتاملیدر. هر کس خسته لکه سبب
اولہ جق شیدن کندوسی ممکن اولدیغی مرتبه صاقینوب صگرہ
جناب حقک حفظنه حوالہ ایتلیدر. مثلاً چو جقلرک معدہ لری
بیوکلرگکی کبی اولمایوب غایت ضعیف اولدیغندن بری برینک
آردی صیره یمش ویایمک ییبوب اوزرینه صو ایچمه لری یاخود
قوشوب اوینایه رق تری ایکن صو ایچمه لری ویآج قارنہ
طوندرمه پیمہ لری و صغوق شی ایچمه لری و پک صیجاق برکونده

کونشده کز مه لری بالاخره خدا محافظه بیورسون بیوک بر
 خسته لکه اوغرامه لری نه سبب اوله جفندن بونلردن زیاده سیله
 قاچنمالیدر. بناء علیه هرشیدن عزیز اولان حیاتمزک صوگنی
 دوشونوب ایجابی اولدن اجرا ایتلی یز.

۲۷ — صداقت

صداقت یعنی جدی دوستلق و طوغریلق کوزل خویلرک اڭ
 برنجیلرندن اولدیغندن چو جقلردها کنج یاشلر نده ایکن سوزلرینی
 و خویلرینی طوغری ایله مه یه چالشمیلیدر لر. بر انسان دیننه،
 دولت و ملتته، احبا و اقرباسنه جدا صد اقدده بونور سه بو جدی
 صداقت هیچ بروقت ضایع اولماز و صاحبینی دایمابر خوردار ایدر.
 صداقت صاحبی اولان کیمسه بعضا زحمت چکسه بیله ینه صوگی
 سلامتته وارر. بناء علیه چو جقلرم اصلا صد اقددن اییر لمامه کزی
 سزه خالصانه نصیحت ایدرم

۴۸ - عبادت

بتون دنیائی ، انسانلری ، حیوانلری ، او تلری یاراتان الله
تعالی حاضر تلریدر .

بزہ ییہ جک و ایچہ جک شیلری احسان ایدن ینہ الله عظیم الشان
اولد یغندن ذات پاکنه نه قدر شکر ایتسهک ینہ حقیله ایفا ایتمش
اوله مایز . جناب حقتک کتب الہیہ سننده ایشله مه دیونہی ایله دیکلی
شیلردن قاچینوب ایشله دیو امر ایتدیکی شیلری ایشله مه یه غیرت
ایتمک اوزر مزه فرضدر .

۲۹ - عجله

عجله ایتمک خوبی عقللی کیمسه لر نزدنده غایت مردود ایلسه ده
دین و عقلجه عجله سی اولان شیلرده یعنی توبه ، نماز ، احسان و مکافات
و ایفای دین کبی خصوصلرده و دشمنک تحقیق اولنان هجو مندن
اول حرکت و مدافعه ده عجله نک فائده سی انکار اولنماز . فقط ذکر
اولنان خصوصلردن غیر شیلر ایچون تعجیل یعنی عجله ایتمک انسانی
صوگنده نادم و محبوب قیله جغندن عجله کیمسه لر هیچ بر فرد

طرفندن ممدوح و مقبول اولماز. مکتبه کیدن چو جقاردن بعضاری
 امان درسمی و وظیفه می چابو جاق بیترو بده اویون اوینا یه می
 دیه رك علی العجله وظیفه لرینی یازار لر و درس لرینی برایکی کره
 یوزندن او قور لر که بو حالده نه او وظیفه دن ونه او درس دن اصلا
 استفاده ایتمه یه رك اوسنه صنفلر ندن گیر و قالور لر، ایشتمه بو عجول
 چو جقار ک صنفلر ندن گیر و قالمه لرینه سبب اولان عجله لر ی دکلیدر؟
 چو جقار م سزه عجول اولما قله برابر غضوب دخی اولما مه گزی
 خالصانه اخطار ایدرم. غضب اوله بر چر کین خویدر که آرتدیغی
 تقدیر ده الک لطیف برو جودی مجنون حالنه کتوروب صاحبنی حس
 و تمیز دن عاری بر ییر تیجی حیوانه قلب ایدر که بو حالده انسانده
 آرتق دوشونمک و سویله مک اقتداری قالمایه رق یالگز باغیروب
 چاغیروب کیمسه بی کوزی کورمز، قولاق لر ی ایشتمز اولور.
 راست کلدیکنه سو کر، طاریلور و حال و طور ندن هر در لو جنایاتی
 ارتکابه حاضر اولدیغی آکلاشیلور. اوزمان غضوبی بو حالندن هیچ
 بر کوزل سوز منع ایده مز. بلکه جناب حقا ک عفو و صرحتنی تفکر،
 بولندیغی یردن قالقوب دیکر محله عزیمت ایله غضبک تسکینی ممکن

اولہ . انی چو جقدر اصلا غضبلی اولما ایه رقی غایت حلیم و سلیم
اولور لر وارقد اشدر یله دائما خوش چکینور لر .

۳۰ — عصمت و عفت

عصمت و عفت بری برینک مر ادفی اولوب هر کسه خصوصیه
کنجلره و چو جقدره غایت لازم اولان کوزل صفتلر دن ایکیسیدر که
کیشی کندینی عیب و کناه و ناموسه مغایر حرکات و افعال دن محافظه
ایتمک دیمکدر . بناء علیه جمیع کناهلر دن تمامیه بری بولنمقلق آنجق
انبیاء عظام و رسول کرام ایله ملائکه لرده اولد یغندن هر کس خصوصیه
کنجلر و چو جقدر اللر ندن کلدیکی مرتبه کناه ایشله مه مه یه و عرض
و ناموسلرینی جناب حق بالجمله خلق نظر نده کندیلرینی او تان دیره جق
شیلر دن غایتله محافظه ایدوب ناس یاننده رذیل و رسوای اولما مه یه
سعی و غیرت ایتملیدر لر . زیرا بر کیسه نه قدر ز نکین و نه قدر بیوک
آدم اولور سه اولسون کند و سنده عفت و عصمت اولماز ایسه هر
کس نزدنده اعتبار سز و بدنام و مذموم اولور و هیچ بر کیسه آنک
ایله مصاحبت ایتمک ایسته مز عقیف یعنی عفت صاحبی کیسه ایسه

جمله عالم طرفندن آرانیلور و آنلرایله مصاحبتی هر کس ارزو ایدر
 و بویله عقیف اولان کیمسه دن، کندوسنی حرص و طمع صاحبی
 اولما دقجه، دشمن بیله اولسه قورقلماز. چوجقار، سزده خلق
 عننده مقبول و معتبر اولمق ایچون غایت عقیف اولوب
 حیاتگذدن عزیز اولان عرض و ناموسگزی صوگ درجه یه
 قدر وقایه ایله مه یه غیرت ایتلیسگز .

۳۱ - غرض

بعض کیمسه لر واردر که بری طرفندن کندی حقنده جاننگ
 صیقیله جنی یا خود ضرر کوره جی بر شیئنگ سویلند یکنی ایشندیکی
 وقت اصلا آنی اونو تمایوب الینه فرصت کچدیکی بروقتده آندن
 انتقام آلمق و یا خود کندی استفاده سی ایچون هیچ بر کیمسه یه کوتولک
 ایتمین و دایما کندی حالنده بولنان بر بیکناهه درلودر لو افترا رایله
 غدر ایدر لر که بو، غرض و نفسا نیتدن بشقه برشی دکلدر. غرض
 و نفسا نیت انسانلق صفتنه یا قشور شیلر اولما دیغندن هیچ بر چوجغناک
 بو حالده بولنمه سی جائز اوله ماز، عکسی تقدیرده غایت بدنام اوله رق

هر كسك منفوري اولور، باقتگز بعض كتابلر غرض حقنده:
 «غرض مرضدر. اويله بر مرض كه امراض نفسانيه ناك الك زياده
 دو اقبول ايمه ينلر نندن صاييلور. مثلاً نخوتي، حسدى، ادبار محسود،
 حرصى، وصول اقبال، هوسى، حصول امل ازاله ايدر لکن غرضك
 انتقاسنه صاحبك فنا سندن بشقه چاره اوله ماز، غرض وجدانك
 اويوز علتيله داتماقاشينور، داتماقور جالانور، هر نه ايله ستر اولنمق
 ايسته نلسه يته بر طرفدن كنديني كوسترر. ديو محرر اولديغى
 كورلمشدر.

۳۲ - غيبت

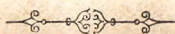
بعض چو جقملر حتى بيوكلر بيله بر كيمسه ناك يوزينه سويلنمه يه جاك
 بر سوزى آرقه سندن سويله يه رك آنك عليهنده بولنور لركه بو كاغيبت
 دير لر. بو فناخويه مالك چو جقملر كيا خود بيوك آدملر ك ديكر برى
 عليهنده سويله دكارى لاقرد يارى هر نه قدر او كيمسه، قابل دكل آ،
 ايستمه يه جاك دخى اولسه بو كو تولىكى ايشله مك اصلا صروت

وانسانیتیه صیغه‌از. بلکه ایشتمش سگزدرد چو جقلم، اسکی بر ضرب
 مثل اوله رق { یرک قولاغی وارد ایشیتیر } دیر لر .
 البتہ بر کون اولور علیهنده سویله نین سوز لر آنک قولاغنه کیدر،
 ایشته بوزمان علیهنده لاقردی سویله نین کیمسه نک آرقه دن لاقردی
 سویله نین حقنده کی حسن توجہی، اگر وارسه، سوء توجہه تبدیل
 اولنور و آجیسنی چیقار مق ایچون آرتق آندن انتقام آلمق سوداسنه
 دوشر. اگر ایچکزده، ظن ایتم یا، بومذموم آخلاقده چو جقلم وار
 ایسه انی بر آن اول ترک ایتمه یه وهیچ بر کیمسه علیهنده فنا سوز
 سویله مہ مہ یه سعی و غیرت ایتمیدر .

۳۳ - کذب

بعض چو جقلم خویلر کاک کو تو و مذمومی اولان و دین عقلجه
 زیادہ سیله قاچنلمه سی لازمه دن بولنان کذبنی یعنی یالان - ویله مہ یی
 کندولرینه عادت ایدنمشلردر . اگر بوخویه مبتلی اولان چو جقلم
 آندن دها کو چکاکنده و از کچمه یوب دانمایالان سویله مکده دوام
 ایدر لر ایسه ایلر و دہ پک چوق فلاکتہ اوغرایه جقلمی و بعضاً یالانلری

میدانه چیقوب رذیل اوله جقلری وهر کس عندنده ناموس و
 اعتبارلی قلمایه جنی بدیهیدر. یالانجینک اوی یانمشده کیمسه
 اینانماش دیر لپک طوغریدر، چونکه برانسانک دیلی یالانه آشور
 وآنک دائمایان سویله دیکی کندوسنی ییلنلرجه معلوم اولورسه آرتق
 آنک سویله دکارینه هیچ کیمسه اینانماز اولور، برانسانک یالانجی
 دیو آدی چیقغه جننه جانی چیمه سیدها اولادر، زیرا سویله دیکی
 یالانک هر وقت مضرتی کوره جکی ویالانجی کیمسه نک سویله دیکی
 یالانله برچوق او یغونسز لقلرک ظهورینه سبب اوله جنی آشکاردر.
 بومدموم آخلاقدن کندوگزی زیاده سیله صاقینه گزی سزه
 خالصانه اخطار ایدرم چو جقلم.

۳۴ — مسخرهلق و عارسزلق و ادبسنلک

چو جقلم ایچون صاقینهلق خویلدردن بری دخی مسخرهلقدر.
 مسخرهلق اوته کینی وبرو کینی کولدرمک ایچون درلودر لوقیاقلره
 کیره رک، اغزینی بروتی بروش-دیره رق ویا کوزلینی قیرپه رق
 ویا خود دینلی طیشاری چیقاره رق صویتار یلق ایتمکدر.

مسخره لقمن ما عدا برده عارسزلق وار که اوته کندن و برو کندن
 شی ایسته مک و نابعجل برینک اتکنی چکماک و آرقه سنه آتلامق و بونلره
 مماثل شیرلی یا بمقدر، بوفنا خوبیره براو چنجی اولق اوزره برده
 اد بسزلك واردر که هیچ برکیمه دن او تانما یه رق دیننه کلن هزیانی
 سوبله مک و الیه و یا خود سائر اعضا سیله عیب اولان شیرلی یا بمقدر.
 عقلی ایرن چو جقدر تعداد ایدر ایکن بیه انسانک توکلری اور پردیکی
 بویه مذموم و انسان اولانه یا قشما یان ایشلری اصلا ایشله مه بوب
 دائما تحصیل ادب و تربیه یه سعی ایتلیدر لر. بر انسانک آدی
 مسخره لقی، عارسزلق و اد بسزلك یه یاد اولنمه یه باشلار سه آرتق آنک
 ناس عنندنه هیچ قدر و اعتباری قالمایوب خور و حقیر اولور.

۳۵ — معاونت

سزه بحث اولنه جق اخلاق ممد و حه دن بری دخی معاونت در که
 انسانلر بری برینه یار دیم ایتک دیمکدر. بو عالمده هیچ برایشک
 یاردمسز کور یله مه یه جکی طبیعی اولد یغندن بر انسانک کیندوسنک
 بجره میه جکی بر کوچ ایشی اولوب برندن یاردم و اعانه طلب ایتدیکی

حالدہ او یار دیم ایستہ دیکي آدمک آگا اقتداری مرتبہ مالا، بدنا،
 عقلاً، علماً ولساناً یار دیم و اعانہ ایتہ سی کرک دین و کرک
 عقلمجہ غایت ابي و فرض اولوب یالکمز کنناہ ایله عداوتہ معاونت
 ایله مہ سی جناب حقک امر یلہ ممنوعدر. اگر برکیمسہ برینک
 صیقلدینی وقت آگا یاردم و معاونتہ قصور ایتز ایسہ
 کندینک دخی برکون اوستہ سندن کلامہ یہ جکی برایشی ظہورندہ
 کندینہ یار دیم و معاونت ایدیحی بولہ ییلہ جکی کبی اگر هیچ کیسہ یہ
 یار دیم و معاونتہ بولنماز ایسہ او کیسہ دخی طارلق برکونندہ کندینہ
 معاونت و مروت ایدہ جک آدم بولہ ماز. چوجقلمر دخی دها کوچک
 ایکن ہر کسہ خصوصیلہ کندولرندن کوچکارینہ یار دیم
 و معاونتہ بولنمہ یہ قدرتی یتدیکي مرتبہ سعی و غیرت ایدوب جملہ
 عندندہ ممدوح اولمہ یہ چالشہ ایدر لر.

۳۶ - نطافت

ابی خو یلردن بری دخی نطافت یعنی تمیز لکدر کہ ہم چوجقلمرک
 و ہم یوکلرک آغزینی و برونی آقمدن، اوستتی و باشنی توز و طوبراق

ایتمکدن صاقینوب یوزینی و کوزینی ییقامه سی، طهارت محالرینی
 تطهیر ایتمه سی غایت لازمدر؛ زیرا اوستی باشی، اغزی برونی
 تمیز اولان چوجقاردن هر کس حظ ایده جکی کبی بالعکس پیس
 و مردار اولان چوجقاردن دخی هر کس استکراه ایده رک هیچ
 برکیمسه حتی آنا و باباسی بیله آنلرک کندی یانارینه کلدیکی
 ایسته مز لر. بناء علیه چوجقارم هر فردک سزدن خوشلانمه سی
 و سزی سومه سی ایچون پیس و مردار اولمه مه یه، یمک ییدیکگز
 وقت اللر کز له اغز گزی کوزله ییقایوب اوستکزه سورمه مه یه
 و ممکن اولدیغی مرتبه تمیز بولنمه یه غیرت ایتملیسکزدن، اوست
 و باشکزک اسکی اولوبده تمیز اولمه سی اصلا سزه ضررکتورمن
 فقط ییگی اولوبده پیس بولنمه سی شانکزه نقیصه ویرر و بوندن بشقه
 پیسلکدن خاطر و خیاله کلز بر طاقم خسته ایکار بیله ظهوره کلور.

۳۷ — ناملق

کو توخویلردن بری دخی ناملقدر که برکیمسه یه یرانلق ایچون
 یاخود برغر ضه مینی برینک دیکری حمنده برسوز سوبله مه سنی

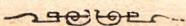
ہمان یا بالذات یا خود بالواسطہ اگنا تشدیروب سویلہ مکدر .
 یالانجی چوجق کبی بویلہ برچرکین خویلو چوجق دخی ہیچ بر
 وقت کیسہ عندندہ معتبر اولماز . عجباً برینک دیکری حقدہ
 سویلہ مش اولدیغی سوزی اگنا تشدیر مکله الینہ نہ کچہ جک ؟
 صانکہ اگنا بر ایسکمی ایتش اولہ جق ؟ یوقسہ او ایکی چوجق
 آراسندہ بر منازعہ چیقمہ سنہ سبب اولوبدہ کوکلینی می
 اکلندیرہ جک ؟ بویلہ فنا خویہ مالک اولان چوجقلرہ
 آجیلی و بوفنا خویدن واز کچمہ سی ایچون ای خویلو چوجقلر
 آنلرہ زیادہ سیلہ نصیحت ایتلیدر لر .

۳۸ — وفا

ای خویلرک اگنا برنجیلرندن بری وفا اولوب چوجقلرک بو
 خویده بولنمہ یہ زیادہ سیلہ غیرت ایتملری لازمدر ، زیرا وفا
 صاحبنی هرکس یانندہ معظم وذاتی معزز و مکرّم قیلار .
 ابوینہ اطاعت ، اقربا و احبایہ حرمت و اعانت ، وطنہ محبت ہپ
 وفادن دکلیدر ؟ وفاسز اولان کیسہلر ہیچ بر وقت جدی

دوست بوله مایه جقلری کبی ضرورتده بیلده اولسه لرنه کیمسه دن
 امداد و اعانه کور لر و نه ده کیمسه یه حال لرینی سو یله یه بیلور لر .
 و فاسز لر باش لری صیق لدیغی زمان وفا کار لر دن وفا امید
 ایتد کلری حالد ه کندی و فاسز لقرینی ینه ترک ایده منزلر .
 ایشه بونک ایچون چو جقلر ده اکنج یاش لرنده وفالی آدم
 اولمه یه چبالا یوب و فاسز آدم اولمامه یه غیرت ایتلیدر لر .

۳۹ - هجو

بر طاقم کیمسه لر خصوصیه شاعر لرک کندینی بیله یین
 طاقمی بعض بیکنه آدملرک کویا مساویسنی میدانه چیقار مق
 ویا آنلره و غرض و حسد دن ناشی و یا خود آرزو لرینی تحصیل
 ضمنده اولمق اوزره بر طاقم سوز لر و یا شعر لر ایله او بیچاره
 کیمسه لری هجو ایدهرک آنلرک شرف و حیثیت لرینه خلل
 کتیر لر و هر کسی آنلردن تنفیره چالشور لر .

آمان چو جقلرم هجو غایت فنا برشی اولوب آنی سو یله ینلرک
 نه دنیا و نه آخر ته اصلا طوره جق یر لری وناس عند نه ذره جه

قدر و اعتبار لری اوله مایه جفندن دها کو چکلگنژده دیلکز اصلا
 هجوه آشدر مامه گزی سزه خالصانه نصیحت ایدرم. آرتق
 کور، طوبال، قانبور، شاشی، چرکین، جوجه کبی بر طاقم
 کیمسه لر حقنده تزییف و تقبیح یولوو هجولر سویله ینلرک، عادتا
 آنلرک، خالق اولان جناب قادر مطلق تزییفه چالشمتمدن بشقه بر
 شی اولمادیغندن، حاللری نه یه واره جغنی سز دوشونگنژ.

۴۰ - یمین

چوجقلم! بورایه قدر سز لره برچوق اخلاق حسنه ایله
 اخلاق مذمومه دن بحث ایتدم شمدی دخی، ایستر طوغری
 و ایستر یالان برشی ایچون اولسون، ضرورت ولزوم صحیح
 اولمادقجه شرعاً ممنوع اولان یمینه دیلگنژی آشدر مامه گزی
 سزه توصیه و اخطار ایدر و دایما اوزرمنزه فرض اولان
 { پادشاهم چوق یاشا } دعاسیله ختم کفتار ایلرم.

{ فهرست }

۲۱ رعایتکارلق	۱ ابتدا
۲۲ زیانکارلق	۲ اخوت
۲۳ سخاوت	۳ ادب
۲۴ سرقت	۴ استقامت
۲۵ شطارت و بشاشت	۵ قناعت
۲۶ صحت	۶ الفت
۲۷ صداقت	۷ انانیت
۲۸ عبادت	۸ ایکی یوزلولق
۲۹ عجله	۹ بد زبانلق
۳۰ عصمت و عفت	۱۰ تحقیر
۳۱ غرض	۱۱ جهل
۳۲ غیبت	۱۲ حسد
۳۳ کذب	۱۳ حسن قرین
۳۴ مسخره لوق، عارسزلق و ادب سزلك	۱۴ حیلازلق
۳۵ معاونت	۱۵ حیله کارلق
۳۶ نظافت	۱۶ خطا
۳۷ نما ملق	۱۷ خیر و شر
۳۸ وفا	۱۸ دین
۳۹ هجو	۱۹ راستکو
۴۰ یمین	۲۰ رعایت